

CPI CURROS ENRÍQUEZ

RELIXIÓN CATÓLICA

PROGRAMACIÓN

CURSO 2022 - 2023

ÍNDICE:

1.- Introducción y contextualización da programación.....	5
1.1.- Composición do Departamento.....	5
1.2.- Cursos, materias e niveis impartidos.....	5
2.- Os obxetivos.	5
2.1.- Obxetivos xerais de etapa na LOMCE.....	6
2.1.1.- Obxetivos xerais na E.S.O	6
2.1,2.- Obxetivos da área por cursos.....	6
3.- Contribución da materia ó logro das competencias clave.....	7
4.- Secuencia e descripción dos contidos.....	9
4.1.- 2º ESO.....	9
4.2.- 4º ESO.....	11
5.- Temporalización dos contidos.....	19
6.- Estándares de aprendizaxe avaliados.Temporalización.....	13
6.1.- Estándares de aprendizaxe en 2º de ESO.....	13
6.3.- Estándares de aprendizaxe en 4º da ESO.....	15
7.- O Perfil Competencial. Estándares de aprendizaxe e competencias clave.....	16
8.- Contidos mínimos para superar a materia.....	20
8.1.- 2º ESO.....	21
8.2.- 4º ESO.....	21

9.- Criterios de avaliación.....	23
9.1.- 2º ESO.....	23
9.2.- 4º ESO.....	24
10.- Metodoloxía de avaliación: inicial, procedementos e instrumentos. Criterios de cualificación e promoción dos alumnos/as.	25
10.1.- Ensinanza presencial.....	25
10.2.- Ensinanza non presencial, Aula Virtual.....	27
10.3.- Ensinanza semi presencial.....	29
11.- Atención e avaliación dos alumnos/as coa relixión pendente.....	31
11.1.- Os contidos pendentes de 1º da ESO.....	31
11.2.- Os contidos pendentes de 2º da ESO.....	31
11.3.- Os contidos pendentes de 3º da ESO.....	32
11.4.- Avaliación e cualificación da materia pendente.....	32
12.- Atención a diversidade.....	33
13.- Contribución o Plan de Convivencia.....	33
14.- Temas transversais: Educación en valores.....	34
15.- Metodoloxía didáctica. Materiais e recursos didácticos. TIC e Plan Lector.....	36
15.1.- Metodoloxía na ESO.....	36
15.2.- Materiais e recursos didácticos.....	37
15.3.- Ensinanza presencial, non presencial e semipresencial.....	37
15.4.- A contribución o Plan TIC.	38
15.5.- A contribución o Proxecto Lector.....	39
16.- Actividades.....	39

16.1.- A presentación dos traballos.....	39
17.- Contribución ó Proxecto Lingüístico.....	40
18.- Actividades extraescolares e complementarias.....	40
19.-A avaliación da programación didáctica. O ensino e práctica docente.....	41

1.- Introducción e contextualización da programación.

O CPI CURROS ENRÍQUEZ, de Pazos de Borbén, sendo un centro pequeno é moi adecuado para unha educación mais personalizada. Situado no rural, o territorio posúe un habitat disperso en aldeas, tendo un carácter urbano escaso.

A economía baséase nunha agricultura e nunha gandeiría de subsistencia. A industria é testimonial e o sector de servicios pouco desenvolvido, centrado no comercio e nos servizos. O traballo é escaso, de xeito a emigración a Pontevedra ou Vigo, é unha saída habitual. Tamén resaltar a importancia das pensións na economía familiar.

A materia de Relixión Católica é opcional e escóllena aqueles pais/nais/titores ou alumnos maiores de idade que desexan recibir unha formación centrada en tres grandes ámbitos:

1.- Coñecer a Biblia e a persoa de Xesús de Nazaret. Feitos transcendentais na historia de humanidade.

2.- Coñecer os aspectos máis salientables da fe, doutrina e moral católica que axuda a formarse no coñecemento duns valores e principios que axudan a situarse na vida persoal e social dende unha perspectiva cristiana.

3.- Coñecer un dos fundamentos históricos da nosa sociedade en tódolos seus ámbitos (cultura, arte, pensamento, acción social, etc) e a realidade actual de Igrexa Católica e as súas actividades.

1.1.- Composición do Departamento.

O departamento de Relixión Católica do CPI, para o curso académico 2022 – 2023, está composto por un só profesor.

1.2.- Cursos, materias e niveis impartidos.

A materia deste departamento é única. Na ESO a materia consta de unha hora lectiva por semana. No presente curso académico 2022 – 2023 son catro horas lectivas e dúas gardas.

- 1º da ESO: grupo A.
- 2º da ESO: grupo A + B.
- 3º da ESO: grupo A.
- 4º da ESO: grupo A.

2.- Os Obxetivos.

2.1.- Obxetivos xerais de etapa na LOMCE.

Defínense como os referentes relativos ós logros que os alumnos deben alcanzar ó finalizar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente

planificadas para tal fin. Os obxetivos xerais de etapa de ESO e Bacherelato están recollidos no Decreto 86/2015 do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da ESO e Bacherelato na Comunidade Autónoma de Galicia; aquí facemos relación a maiores dos obxetivos xerais de etapa (ESO e Bacherelato) e específicos de cada curso recollidos pola Conferencia Episcopal Española para esta materia.

2.2.- Obxetivos xerais na E.S.O.

O finaliza-la E.S.O. preténdese que o alumno houbera desenrolado os seguintes obxetivos e capacidades:

1. Coñecer de xeito básico os elementos do fenómeno relixioso. Identificar as relixións de maior vixencia.
2. Coñecer o significado dos signos e símbolos relixiosos máis relevantes, con especial atención ós sacramentos e as prácticas relixiosas máis extendidas no entorno.
3. Coñecer a Biblia, no seu orixe, estrutura, finalidade e interpretación como expresión de amor de Deus ós seres humanos.
4. Comprender os contidos da mensaxe cristiãna que fundamentan a concepción do ser humano como ser creado por Deus e destinado a ser fillo seu.
5. Identificar a Xesucristo como Fillo de Deus e Salvador. Coñecer e valorar a súa misión, o súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza permanente na Igrexa polo Espírito Santo.
6. Comprender e valorar o sentido e a finalidade da Igrexa como institución o servìcio da humanización e salvación que Cristo ofrece o ser humano.
7. Conocer e apreciar os valores e virtudes xerados na mensaxe cristiãna, que se realiza na Igrexa.
8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo e o carácter celebrativo de cada un dos sacramentos.
9. Recoñecer os fundamentos que xustifican a ensinanza moral da Igrexa Católica, e que orientan a relación do ser humano con Deus, consigo mesmo e cos outros
10. Fundamentar o fondo significado cristiãno da tolerancia, participación, responsabilidade e solidariedade na doutrina cristiãna, aplicándolos a situacións sociais habituais.
11. Descubrir os valores, testimonios dos santos e o servìcio da Igrexa nos hitos máis importantes da historia.
12. Identificar os textos fundamentais da fe católica que constitúen o núcleo da mensaxe cristiãna.

2.3.- Obxetivos da área por cursos.

2.3.1.- 2º da E.S.O.

- 1.- Coñecer e descubri-la plenitude da manifestación de Deus na persoa de Xesús. Comprende-lo mesianismo de Xesús a través da súa mensaxe e da súa vida.
- 2.- Profundizar no coñecemento dos escritos do Novo Testamento, sobretudo dos Evanxeos.
- 3.- Descubrir á Igrexa como Pobo de Deus: os inicios, a súa organización e os seus ministerios. A

súa realidade humana e espiritual: o misterio da Igrexa.

4.- Coñecer a Igrexa no seu desenrolo histórico, contextualizándoa dentro da propia historia da humanidade.

2.3.2.- 4º da E.S.O.

1.- Recoñecer que o fundamento da fe cristiá é a Revelación contida na Biblia e na Tradición Apostólica.

2.- Coñecer e comprender as distintas verdades de fe. Coñecer o misterio da Igrexa como sacramento de salvación e fermento do Reino de Deus, e a súa organización temporal.

3.- Coñece-la fundamentación bíblica e doutrinal da moral cristiá. E os valores morais cristiáns como contribución a humanización da persoa e da sociedade.

4.- Valorar as testemuñas de fe e solidariedade dos cristiáns comprometidos e mostrar a dispoñibilidade favorable a comprometerse na loita pola dignidade humana.

5.- Mostrar exemplos de esperanza, vividos dende a fe, ante os problemas actuais da humanidade.

3.- Contribución da materia ó logro das competencias clave.

A formación relixiosa e moral constitúe un factor importante na identidade persoal e social do ser humano. Máis, debe ter en conta a realidade humana e social á que vai dirixida, para que sexa comprensible e asumible. Sería función educativa madurar na educación en valores morais cristiáns e profundizar na mensaxe de fe cristiá, nun diálogo aberto co mundo.

A síntese da mensaxe cristiá, que se presenta na programación, fundamenta e motiva os valores e as actitudes básicas e favorece os hábitos de comportamento.

Enténdese a competencia clave como “a capacidade de poñer en práctica de forma integrada, en contextos e situacións diversos, os coñecementos, as habilidades e as actitudes persoais adquiridas. O concepto inclúe tanto os saberes como as habilidades e as actitudes e vai máis alá do saber facer, incluíndo o saber ser ou estar”. Trátase de por o acento nas aprendizaxes que se consideran imprescindibles dende unha formación integradora e orientada a aplicación dos saberes adquiridos, do xeito que o alumno/a o finaliza-lo ensino obrigatorio poida desenvolveselas para a súa realización persoal, incorporarse a vida adulta, exerce-la cidadanía activa e ter capacidade de aprendizaxe permanente o longa da vida.

Tanto os obxetivos como os propios contidos buscan asegurar o desenvolvemento de estas competencias básicas, do mesmo xeito os criterios de avaliación serven de referencia para valorar o progresivo grao de adquisición. Considéranse as seguintes competencias básicas:

1.- Competencia de comunicación lingüística (CCL): utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión, de construción, organización e comunicación do coñecemento, do pensamento, das emocións e da conducta. Comunicarse e conversar supoñen habilidades para establecer vínculos e relacións cos demais e co entorno. Tense que traballar:

- Utilización da lingua. O galego será a lingua vehicular da ensinanza de esta materia.
- escoitar, expoñer e dialogar.

- Leer e escribir.
- Comprender e saber comunicar.
- Seleccionar e organizar.

O desenvolvemento da competencia lingüística ó final da educación obligatoria comporta o dominio da lingua oral e escrita nos múltiples contextos persoais e sociais do ámbito humano.

2.- Competencia dixital (CD): consiste en dispoñer de habilidades para buscar, obter, procesar e comunicar información, e transformala en coñecemento, tendo en conta a utilización das novas tecnoloxías da información e comunicación. Neste asunto traballarase:

- Dispoñer de información: procura e selección.
- Tratamento e comprensión da información: análise, relación, síntese, organización.
- Comunicar a información e o coñecemento adquirido.
- Utilización das tecnoloxías da información e da comunicación ó longo de todo o traballo intelectual.

O desenvolvemento desta competencia debe promover o uso habitual dos recursos tecnolóxicos disponibles, así como adquirir autonomía na adquisición e tratamento da información para elaboralo propio coñecemento.

3.- Competencia social e cívica (CSC): facer posible comprender a realidade social na que se vive, cooperar, convivir e exercer a cidadanía democrática nunha sociedade plural, comprometéndose a melloralas. Neste senso ha de terse en conta:

- A comprensión histórica e social da relixión, especificamente cristianismo.
- A dimensión ética da persoa, inserta nunha sociedade plural e multicultural.
- Exerce-la cidadanía activa e integradora, nunha sociedade democrática.
- Os valores e virtudes que emanan da persoa de Cristo.
- Valorar o mundo como Creación de Deus.
- Valorar o ser humano como unha creación especial de Deus, cunha dignidade corporal e espiritual.
- Valorar e adquirir hábitos de saúde, consumo, traballo...
- Asumir e desenvolver o compromiso por un entorno máis humano. O ser humano como colaborador na Creación.

Supón comprender a realidade social na que se vive, e afrontar a convivencia e os conflitos dende unha actitude democrática, contribuíndo a construír unha sociedade solidaria e democrática.

4.- Competencia de conciencia e expresión cultural (CCEC): supón coñecer, comprender, apreciar e valorar as diferentes manifestacións culturais e artísticas, apreciando o seu valor estético e patrimonial. Débese traballar:

- Aprecia-lo feito cultural e artístico en xeral, en especial o noso patrimonio artístico.
- Comprensión e valoración das manifestacións culturais, artísticas e estéticas do ámbito relixioso: arte, literatura, liturgia...
- Potencia-la capacidade da imaxinación e da creatividade para expresarse persoalmente

Supón coñecer as manifestacións do pasado e do presente, valorar e respetar a diversidade do pasado e do presente.

5.- Competencia para aprender a aprender (CAA): Supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo de acordo cos propios obxectivos e necesidades. Hai tres dimensións a traballar:

- A adquisición da conciencia das propias capacidades.
- Dispoñer dun sentimento de competencia persoal, que redunde na motivación, na autoconfianza e no gusto por aprender.
- O sentido cristiano de traballar en equipo, como expresión do sentido comunitario e fraternal da vida. Traballo Cooperativo.

Supón ser consciente de que sempre aprende, de cómo se aprende e de cómo se xestionan e controlan os procesos de aprendizaxe e os coñecementos.

6.- Competencia de sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE): trátase da adquisición da conciencia e aplicación dun conxunto de valores e actitudes: responsabilidade, perseveranza, autoestima, creatividade, autocrítica, control emocional, capacidade de elixir, aprender dos erros e asumir riscos. Supón transformar as ideas en accións, propoñerse obxectivos e planificar e levar a cabo proxectos.

A formación relixiosa católica aporta unha cosmovisión que dá sentido á vida y, por tanto, ó sentido da cultura e da identidade mesma da persoa humana.

Ainda que en maior ou menor medida trabállanse estas competencias clave, considérense fundamentais nesta materia: CSC, CLL e CAA. As outras son máis instrumentais, e non teñen un carácter tan específico como poden acadar noutras materias.

4.- Secuencia e descripción dos contidos na LOMCE.

4.1.- 2º da E.S.O.

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

UNIDADE DIDÁCTICA 1: O ser humano, colaborador de Deus.

- O proxecto de Deus para o ser humano: a Creación e o Paraíso. O misterio do ser humano: imaxe e semellanza de Deus. Filiación divina. O pecado orixinal: ser humano rompe o proxecto de Deus. Deus non abandona, en Xesucristo ofrece unha vida nova.
- A dimensión moral/ética da vida cristiana. Xesús como fundamento da moral cristiana. A persoa como ser libre e responsable.
- Os valores. A conciencia. A lei.
- Os valores principais surden da mensaxe de Xesús.
- Estudo de distintos persoaxes, cristianos exemplares polos seus valores.

Bloque 2. A Revelación: Deus intervén na historia.

UNIDADE DIDÁCTICA 2: A Biblia, o libro da Revelación de Deus na historia.

- Inspiración e Revelación. A Revelación histórica e progresiva. Haxiógrafos. A súa formación histórica. O Canon.
- Unha historia. Unha Biblioteca. Unha creación literaria. Os xéneros literarios.
- A Igrexa, transmisora da Revelación de Deus. Tradición escrita e eclesial. ¿Cómo le-la Biblia?.

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

UNIDADE DIDÁCTICA 3: Deus coñécese en Xesús.

- Deus dase a coñecer en Xesucristo, o Fillo.
- A Santísima Trindade. Deus un e trino.
- O Credo, síntese da acción salvífica de Deus na historia. Credo Apostólico. Credo Niceno.
- A imaxe teolóxica e artística de Xesús na arte. Expresión de fe.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

UNIDADE DIDÁCTICA 4: A Igrexa é o novo Pobo de Deus.

- Xesús invita a serguirle. Os apóstoles e os primeiros discípulos. O seguimento de Xesús, orixe da comunidade eclesial.
- O Espirito Santo en Pentecostés. O nacemento da Igrexa: O novo Pobo de Deus. A Nova Alianza
- Os Feitos dos Apóstoles: a orixe apostólica da Igrexa, fundada na predicación de Cristo feita polos Apóstoles. O Kerigma: o anuncio de Boa Noticia (Evanxeo). A Igrexa: ó servicio do Reino de Deus.
- A primeira comunidade de Xerusalén. Os comezos: Pedro e os apóstoles. Características: fracción do pan (Eucaristía), diaconía e caridade, comunión e organización. Persecución: martirio de San Esteban y Santiago o Maior.
- A expansión misioneira. A comunidade de Antioquía. O Concilio de Xerusalén.
- San Pablo, apóstol. Os catro viaxes misioneiros de san Paulo. A organización das comunidades paulinas, base da eclesialidade posterior.
- O Imperio de Roma. As principais comunidades cristianas. As Persecucións. A arte paleocristiana.
- A Patrística: a teoloxía e filosofía cristiana. Pais Apostólicos. Outros Santos Pais dos primeiros séculos.
- O recoñecemento oficial. Constantino, Teodosio. A Igrexa no Credo Niceno.

4.2.- 4º da E.S.O.

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

UNIDADE DIDÁCTICA 1: As grandes relixións do mundo.

- A orixe do sentimento relixioso. Revelación natural e Revelación positiva. O sentido da transcendencia. O sentido da vida.
- O fenómeno relixioso na Prehistoria. O animismo.
- Elementos comúns a todas as relixións.
- O Hinduismo. Orixen. Deuses. Libros. Doctrina. Sociedade hinduista.
- O Budismo. O seu fundador e a orixe. Doctrina e libros sagrados.
- O Xudaísmo. Orixes. Doctrina. Alianza. Mesías. Ley.
- O Islam. Orixes e fundador. O Corán. Doctrina e os cinco pilares.

Bloque 2. A Revelación: Deus intervén na historia.

UNIDADE DIDÁCTICA 2: A fidelidade de Deus a Alianza: o Mesías.

- Deus é fiel a Alianza.
- Abraham. A Alianza: a elección de un pobo.
- Moisés e o Éxodo.
- David e Natán: a promesa do Mesías.
- Isaías: o Servo de Yahveh.
- Daniel: O Fillo do Home.
- Xeremías: A Nova Alianza.

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

UNIDADE DIDÁCTICA 3: Xesús crea una comunidade de discípulos.

- Xesús invita a segui-lo. Os apóstoles e os primeiros discípulos. O seguimento de Xesús, orixe da comunidade eclesial.
- Os comezos: Pedro e os apóstoles. Pentecostés.
- A primeira comunidade de Xerusalén. O Concilio de Xerusalén.
- San Pablo, apóstol. A expansión misioneira.
- As Persecucións. O recoñecemento oficial. Constantino, Teodosio.
- Os Santos Pais. San Jerónimo, San Agustín. Herexías e Concilios. O inicio do monacato. San Benito. Gallaecia: Hidacio, Osorio, Exeria.
- Arte paleocristiana e símbolos cristianos.
- As invasións bárbaras e a cristianización de Europa. III Concilio de Toledo. A Igrexa en Hispania: San Martín de Braga, San Isidoro, San Ildefonso.
- A Reforma Gregoriana.

- O Cisma de Oriente.
- A vida monástica. A Reforma de Cluny. A Reforma do Cister. As Órdenes Mendicantes: San Francisco de Asís y Santo Domingo de Guzmán. O Camiño de Santiago.
- A Igrexa e a cultura. O Románico e o Gótico. As escolas monásticas e catedralicias, as universidades. A escolástica. Santo Tomás de Aquino.
- A Reforma Protestante. Causas remotas e próximas. Lutero. Calvino. Enrique VIII e o anglicanismo.
- A Reforma Católica. Antecedentes: Cardenal Cisneros, Devotio Moderna, Erasmo de Róterdam. San Ignacio de Loyola e os xesuítas. O Concilio de Trento. O Barroco. Os grandes santos españoles: Santa Teresa de Xesús, San Xoán de Cruz, San Xoán de Ávila.
- A evanxelización de América. A defensa e evanxelización dos indios. Asia: S Francisco Xavier.
- O século XVIII. As misións franciscanas en California. As reducións xesuítas de Paraguay. A Ilustración e a Revolución Francesa.
- O século XIX. A desamortización. A perda dos Estados Pontificios. O concilio Vaticano I. A Doctrina Social da Igrexa: León XIII e a encíclica Rerum Novarum. As novas congregacións relixiosas: misión, ensinanza e caridade.
- O asociacionismo Católico. Os Círculos Católicos. Os sindicatos obreiros católicos. Acción Católica.
- O concilio Vaticano II. Documentos principais.
- Xoán Paulo II. As súas principais encíclicas.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

UNIDADE DIDÁCTICA 4: Cristo, ilumina a vida persoal e social.

- Cristo ilumina o camino da vida. Unha forma de ser e estar no mundo.
- Os fundamentos da moral cristiana.
- A vida é o ben máis valioso. Don de Deus e tarefa humana.
- A vida, un don que hai que cuidar.
- O sentido cristiano da sexualidade e do matrimonio.
- O sentido cristiano do traballo e a economía.
- O sentido cristiano da ecoloxía.

5.- Temporalización dos saberes básicos da LOMLOE e dos contidos da LOMCE.

5.1.- 2º da E.S.O.

PRIMEIRA AVALIACIÓN:

- U. D. 1: A persoa humana, colaboradora de Deus
- U. D. 2: A Biblia, o libro da Revelación de Deus na historia.

SEGUNDA AVALIACIÓN:

- U.D. 3: Deus coñécese en Xesús.

TERCEIRA AVALIACIÓN:

- U.D. 4: A Igrexa é o novo pobo de Deus.

5.2.- 4º da E.S.O.

PRIMEIRA AVALIACIÓN

- U.D. 1: As grandes relixións do mundo.
- U.D. 2: A fidelidade de Deus a Alianza: O Mesías.

SEGUNDA AVALIACIÓN

- U.D. 3: Xesús crea unha comunidade de discípulos.

TERCEIRA AVALIACIÓN

- U.D. 4: Cristo, ilumina a vida persoal e social.

6.- Estándares de aprendizaxe avaliáveis na LOMCE. Temporalización.

Cada unidade didáctica y/o cada competencia clave posúe una serie de estándares a aprendizaxe avaliáveis, no seu conxunto suman o 100% da nota, polo tanto cada estándar de aprendizaxe terá o mesmo valor que multiplicado polo número de estándares de aprendizaxe que ten a unidade didáctica y/o a competencia clave dará o 100% da nota.

A normativa de aplicación é a Resolución do 11 de febreiro do 2015, pola que se publica o currículo de Relixión Católica da Educación Secundaria Obrigatoria segundo a Comisión Episcopal de Ensinanza, e a Resolución do 13 de febreiro do 2015, pola que se publica o currículo de Relixión Católica para Bacherelato segundo a Comisión Episcopal de Ensinanza. Nestas 13cción13ión recollense a seguinte relación de estándares de aprendizaxe.

6.1.- Estándares de aprendizaxe en 2º da ESO.

PRIMEIRA AVALIACIÓN

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

Unidade didáctica 1: A persoa humana, colaboradora de Deus.

- 1.1. Argumenta a dignidade do ser humano en relación ós outros seres vivos.
- 2.1. Distingue e debate de forma xustificada e respetuosa a orixe do ser humano.
- 3.1. Valora a dignidade de todo ser humano con independencia das súas capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.
- 4.1. Clasifica accións do ser humano que respetan ou destrúen a creación.
- 4.2. Diseña, en equipo, un plan de colaboración co seu centro educativo no que se inclúan, polo menos, cinco necesidades ou solución que o grupo levaría a cabo.

Bloque 2. A Revelación: Deus intervén na historia.

Unidade didáctica 2: A Biblia, o libro da Revelación de Deus na historia.

- 1.1. Busca e elixe persoaxes significativos da historia de Israel, e identifica a resposta de fe neles.
- 2.1. Interesase por coñecer e valorar a resposta de fe a Deus que se revela.
- 3.1. Identifica e clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados e o seu orixe divino.
- 4.1. Lee, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum en torno a interpretación na Biblia.
- 5.1. Distingue nos textos bíblicos a accións dun Deus que se comunica, justificando a selección dos textos.
- 5.2. Coñece e xustifica a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e do autor humano.

SEGUNDA AVALIACIÓN

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

Unidade didáctica 3: Deus coñécese en Xesús.

- 1.1. Coñece e describe as características do Deus cristiano.
- 1.2. Lee relatos mitolóxicos e localiza os rasgos das divindades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus da Revelación.
- 2.1. Recoñece e acepta que a persoa humana precisa do outro para alcanzar a súa identidade a semellanza de Deus.
- 3.1. Confecciona materiais onde se expresen os momentos máis relevantes da historia daa salvación, e relacionándoos coas verdades de fe expresadas no Credo.
- 4.1. Clasifica as verdades de fe do Credo e explica o seu significado.

TERCEIRA AVALIACIÓN

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

Unidade didáctica 4: Igrexa é o novo Pobo de Deus.

- 1.1. Localiza nun mapa as primeiras comunidades cristianas e describe as súas

- características.
- 1.2. Reconstrúe o itinerario misionero de San Paulo e explica a difusión do cristianismo.
- 2.1. Coñece e valora a raíz da unidade e santidad da Igrexa.
- 2.2. Elabora materiais onde se reflexa a universalidade e apostolicidade da Igrexa.

6.2.- Estándares de aprendizaxe en 4º da ESO.

PRIMEIRA AVALIACIÓN

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

Unidade didáctica 1: As grandes relixións do mundo.

- 1.1. Identifica os rasgos principais das relixións monoteístas.
- 1.2. Busca información e presenta as respostas das distintas relixións ás preguntas de sentido.
- 2.1. Comprende e razoa por qué a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.
- 2.2. Analiza e expón as principais diferencias entre a revelación de Deus e ás relixions.

Bloque 2. A Revelación: Deus intervén na historia.

Unidade didáctica 2: A fidelidade de Deus a Alianza: O Mesías.

- 1.1. Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que se atopa na historia de Israel
- 1.2. Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que reconece a fidelidade de Deus.
- 2.1. Indentifica, clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e do Mesías político.
- 2.2. Esforzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida.

SEGUNDA AVALIACIÓN

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

Unidade didáctica 3: Xesús crea una comunidade de discípulos.

- 1.1. Localiza, selecciona e argumenta en textos evanxélicos a chamada de Xesús.
- 2.1. Lee comprensivamente un evanxelio, identifica e describe a misión salvífica de Xesús..
- 2.2. Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.

TERCEIRA AVALIACIÓN

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

Unidade didáctica 4: Cristo, ilumina a vida persoal e social.

- 1.1. Elaborar xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen una nova forma de usa-la razón e a liberdade e de expresar a afectividade.
- 1.2. Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.
- 1.3. É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e prefire a que recoñece como máis humana.
- 2.1. Identifica persoas que son autoridade na súa vida e sabe explicar como recoñece en elas a verdade.
- 2.2. Recoñece e valora na Igrexa distintas persoas que pola súa vida de servizo e testemuño son autoridade.
- 2.3. Localiza e xustifica tres acontecementos da historia no que a Igrexa haxa defendido a verdade do ser humano.
- 3.1. Investiga e debate sobre iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción de civilización do amor.

7.- O Perfil Competencial. Estándares de aprendizaxe e competencias clave na LOMCE

A normativa de aplicación é a Resolución do 11 de febreiro do 2015, pola que se publica o currículo de Relixión Católica da Educación Secundaria Obrigatoria segundo a Comisión Episcopal de Ensinanza, e a Resolución do 13 de febreiro do 2015, pola que se publica o currículo de Relixión Católica para Bachelato segundo a Comisión Episcopal de Ensinanza. Nestas resolucións recollense os bloques de contidos, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe avaliábeles.

Cada unidade didáctica y/o cada competencia clave posúe una serie de estándares de aprendizaxe avaliábeles, no seu conxunto suman o 100% da nota, polo tanto cada estándar de aprendizaxe terá o mesmo valor que multiplicado polo número de estándares de aprendizaxe que ten a unidade didáctica y/o a competencia clave dará o 100% da nota.

A identificación das siglas para elaborar este perfil competencial e a seguinte: RE é a abreviatura da materia, a primeira cifra refírese ao bloque de contidos do cal surge o estándar de aprendizaxe, a segunda cifra e o número do criterio de avaliación que orixina o estándar de aprendizaxe, e a terceira cifra é o número do estándar dun determinado criterio de avaliación.

NIVEL	COMPETENCIAS CLAVE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
2º ESO	CCL	RE 1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación a outros seres vivos. RE 1.2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano. RE 2.1.1 Busca e escolle persoaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza neles a resposta de fe. RE 2.3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos libros sagrados mostrando interese pola súa orixe divina. RE 2.4.1 Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum

		<p>en torno a interpretación da Biblia, valorándoos como necesarios.</p> <p>RE 2.5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección de textos.</p> <p>RE 2.5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos libros sagrados do autor divino e humano.</p> <p>RE 3.1.1 Coñece e describe as características do Deus Cristián.</p> <p>RE 3.1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza rasgos das divinidades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus Cristián.</p> <p>RE 3.2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade e semellanza con Deus.</p> <p>RE 3.4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.</p> <p>RE 4.1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características.</p> <p>RE 4.1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do Cristianismo no mundo pagano.</p>
2ºESO	CAA	<p>RE 1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación a outros seres vivos.</p> <p>RE 1.3.1 Valora, en situación do seu entorno, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc</p> <p>RE 2.1.1 Busca e escolle persoxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza neles a resposta de fe.</p> <p>RE 2.2.1 Interésase por coñecer e valora a resposta de fe ao Deus que se revela.</p> <p>RE 2.5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección de textos.</p> <p>RE 2.5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos libros sagrados do autor divino e humano.</p> <p>RE 3.1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza rasgos das divinidades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus Cristián.</p> <p>RE 3.2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade e semellanza con Deus.</p> <p>RE 3.4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.</p> <p>RE 4.1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características.</p> <p>RE 4.1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do Cristianismo no mundo pagano.</p> <p>RE 4.2.1 Describe e valora a raíz da unidade e santidad da Igrexa.</p>
2º ESO	CSC	<p>RE 1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación a outros seres vivos.</p> <p>RE 1.2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano.</p> <p>RE 1.3.1 Valora, en situación do seu entorno, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc</p> <p>RE 1.4.1 Clasifica a creación do ser humano que respecta ou destrúen a creación. Clasifica cambios para potenciar os dereitos humanos, a convivencia, o progreso e a paz.</p> <p>RE 2.5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección de textos.</p>

		RE 2.5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos libros sagrados do autor divino e humano.
2º ESO	CCEC	<p>RE 1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación a outros seres vivos.</p> <p>RE 1.2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano.</p> <p>RE 2.1.1 Busca e escolle persoaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza neles a resposta de fe.</p> <p>RE 2.3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos libros sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.</p> <p>RE 2.5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos libros sagrados do autor divino e humano.</p> <p>RE 3.1.1 Coñece e describe as características do Deus Cristián.</p> <p>RE 3.1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza rasgos das divindades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus Cristián.</p> <p>RE 3.4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.</p> <p>RE 4.1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características.</p> <p>RE 4.1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do Cristianismo no mundo pagano.</p>
2º ESO	CSIEE	<p>RE 1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación a outros seres vivos.</p> <p>RE 1.2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano.</p> <p>RE 2.1.1 Busca e escolle persoaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza neles a resposta de fe.</p> <p>RE 2.3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos libros sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.</p> <p>RE 3.1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza rasgos das divindades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus Cristián.</p> <p>RE 4.1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características.</p> <p>RE 4.1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do Cristianismo no mundo pagano.</p>
2º ESO	CD + CMeBCT	<p>RE 1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación a outros seres vivos.</p> <p>RE 1.2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano.</p> <p>RE 4.1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características.</p> <p>RE 4.1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do Cristianismo no mundo pagano.</p>

NIVEL	COMPETENCIAS CLAVE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
4º ESO	CLL	RE 1.1.1 Identifica e clasifica os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.

		<p>RE 1.1.2 Busca información e presenta ó grupo as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>RE 1.2.1 Razona por que a Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.</p> <p>RE 1.2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións.</p> <p>RE 2.2.1 Identifica, clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>RE 3.1.1 Localiza, selecciona e argumenta, en textos evanxélicos, a chamada de Deus.</p> <p>RE 3.2.1 Le de maneira comprensible un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.</p> <p>RE 3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p> <p>RE 4.1.1 Elabora xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen una forma de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.</p> <p>RE 4.2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo reconece nelas a verdade.</p> <p>RE 4.2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p> <p>RE 4.3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.</p>
4º ESO	CAA	<p>RE 1.1.1 Identifica e clasifica os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.</p> <p>RE 1.1.2 Busca información e presenta ó grupo as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>RE 1.2.1 Razona por que a Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.</p> <p>RE 2.1.1 Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.</p> <p>RE 2.1.2 Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que coñece a fidelidade de Deus.</p> <p>RE 2.2.1 Identifica, clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>RE 2.2.2 Esforzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida.</p> <p>RE 3.1.1 Localiza, selecciona e argumenta, en textos evanxélicos, a chamada de Deus.</p> <p>RE 4.1.1 Elabora xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen una forma de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.</p> <p>RE 4.1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.</p> <p>RE 4.1.3. É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e escolle a que reconece como máis humana.</p> <p>RE 4.2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo reconece nelas a verdade.</p> <p>RE 4.2.2 Reconece e valora na Igrexa as diferentes figuras que son autoridade polo seu servizo e a testemuña que ofrecen.</p>
4º ESO	CSC	<p>RE 1.2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións.</p> <p>RE 2.2.2 Esforzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida</p>

		<p>RE 3.2.1 Le de maneira comprensible un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.</p> <p>RE 3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p> <p>RE 4.1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.</p> <p>RE 4.1.3. É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e escolle a que reconece como máis humana.</p> <p>RE 4.2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo reconece nelas a verdade.</p> <p>RE 4.2.2 Reconece e valora na Igrexa as diferentes figuras que son autoridade polo seu servizo e a testemuña que ofrecen.</p> <p>RE 4.3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.</p>
4º ESO	CCEC	<p>RE 1.1.1 Identifica e clasifica os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.</p> <p>RE 2.2.1 Identifica, clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>RE 3.2.1 Le de maneira comprensible un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.</p> <p>RE 3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p> <p>RE 4.2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p>
4º ESO	CSIEE	<p>RE 1.1.1 Identifica e clasifica os rasgos principais (ensinanza, comportamento o culto) nas relixións monoteístas.</p> <p>RE 1.1.2 Busca información e presenta ó grupo as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>RE 3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p> <p>RE 4.2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo reconece nelas a verdade.</p> <p>RE 4.2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p> <p>RE 4.3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.</p>
4º ESO	CD + CM e BCT	<p>RE 1.1.2 Busca información e presenta ó grupo as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>RE 3.1.1 Localiza, selecciona e argumenta, en textos evanxelicos, a chamada de Deus.</p> <p>RE 3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p> <p>RE 4.2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p> <p>RE 4.3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.</p>

8.- Contidos mínimos para superar a materia.

8.1.- 2º da E.S.O.

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

- O proxecto de Deus para o ser humano. O misterio do ser humano: imaxe e semellanza de Deus. Filiación divina. O pecado orixinal. Deus non abandona o ser humano.
- A dimensión moral cristiana. Xesús como fundamento da moral cristiana.
- Os valores. A conciencia. A lei.

Bloque 2. A Revelación: Deus interven na historia.

- Inspiración e Revelación. A Revelación histórica e progresiva.
- Unha historia. Unha Biblioteca. Unha creación literaria. Os xéneros literarios.
- A Igrexa, tranmisora da Revelación. Tradición escrita e eclesial. ¿Cómo le-la Biblia?

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

- Deus dase a coñecer en Xesucristo, o Fillo.
- A Santísima Trindade. Deus un e trino.
- O Credo, síntese da acción salvífica de Deus na historia. Credo Apostólico. Credo Niceno.
- A imaxe teolóxica e artística de Xesús na arte. Expresión de fe.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

- Xesús invita a serguirle. Os apóstoles e os primeiros discípulos. O seguimento de Xesús, orixe da comunidade eclesial.
- O Espiritu Santo en Pentecostés. O nacemento da Igrexa.
- O Kerigma: o anuncio de Boa Noticia (Evanxeo).
- Os Feitos dos Apóstoles: a orixe apostólica da Igrexa.
- A Igrexa de Xerusalén. Pedro e os apóstoles. Persecución: martirio de San Esteban y Santiago o Maior.
- O Concilio de Xerusalén.
- A comunidade de Antioquía. San Pablo, apóstol. A expansión misioneira.
- Símbolos cristianos na arte paleocristiana.
- As Persecucións. Constantino, Teodosio. O Concilio de Nicea.

8.2.- 4º da E.S.O.

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

- A orixe do sentimento relixioso. Revelación natural e positiva. O sentido da transcendencia. O sentido da vida. Elementos comúns a todas as relixións.
- O fenómeno relixioso na Prehistoria. O animismo.
- O Hinduismo. O Budismo. O Xudaísmo. O Islam.

Bloque 2. A Revelación: Deus interven na historia.

- Deus é fiel a Alianza.
- Abraham. A Alianza: a elección de un pobo.
- Moisés e o Éxodo.
- David e Natán: a promesa do Mesías.
- Isaías: o Servo de Yahveh.
- Daniel: O Fillo do Home.
- Xeremías: A Nova Alianza.

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

- Xesús invita a serguirle. Os apóstoles e os primeiros discípulos.
- Os comenzos: Pentecostés. O Concilio de Xerusalén.
- San Pablo, apóstol.
- As Persecucións. Constantino, Teodosio.
- Os Santos Pais: San Agustín. Concilios. O inicio do monacato: San Benito. Gallaecia: Hidacio, Osorio, Egeria.
- Arte paleocristiana e símbolos cristianos.
- A cristianización de Europa. III Concilio de Toledo. San Martín de Braga.
- A Reforma Gregoriana.
- O Cisma de Oriente.
- A vida monástica. A Reforma de Cluny. A Reforma do Cister. As Órdenes Mendicantes: San Francisco de Asís y Santo Domingo de Guzmán. O Camiño de Santiago.
- A Igrexa e a cultura. O Románico e o Gótico. As escolas monásticas e catedralicias, as universidades. A escolástica.
- A Reforma Protestante.
- A Reforma Católica. Antecedentes: Cardenal Cisneros, Devotio Moderna, Erasmo de Róterdam. San Ignacio de Loyola e os Xesuítas. O Concilio de Trento e a Contrarreforma.
- A evanxelización de América. A defensa e evanxelización dos indios. Asia: S Francisco Xavier.
- O século XVIII. As misións franciscanas en California. As reducións xesuítas de Paraguai. A Ilustración e a Revolución Francesa.
- A desamortización. A perda dos Estados Pontificios. O concilio Vaticano I. A Doctrina Social da Igrexa: León XIII e a encíclica Rerum Novarum.
- O asociacionismo Católico. Os Círculos Católicos. Os sindicatos obreiros católicos. Acción Católica.
- O concilio Vaticano II.
- Xoán Paulo II. As súas principais encíclicas.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

- Cristo ilumina o camino da vida. Unha forma de ser e estar no mundo.
- Os fundamentos da moral cristiana.
- A vida é o ben máis valioso. Don de Deus e tarefa humana.
- A vida, un don que hai que cuidar.
- O sentido cristiano da sexualidade e do matrimonio.
- O sentido cristiano do traballo e a economía.
- O sentido cristiano da ecoloxía

9.- Os criterios de avaliación.

Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos como en competencias.

Estes criterios de avaliación publicitaráanse no tablón de anuncios habilitado para tal cousa, deste xeito o alumnado terá acceso a esta información, coñecendo os criterios cos que son avaliados. Tamén, considéranse os seguintes criterios básicos:

1. Participar e colaborar nos traballos da clase, de forma individual e grupal.
2. Valorar e realizar o traballo ben feito e rematado.
3. Respeto ós compañeiros e ó profesor.
4. Coidado do material propio e alleo.

9.1.- 2º da E.S.O.

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

Unidade didáctica 1: A persoa humana, colaboradora de Deus.

1. Identificar a dignidade do ser humano como imaxe de Deus, realidade distinta a os animais.
2. Relacionar a condición de criatura coa orixe divina.
3. Explicar a orixe da dignidade do ser humano como criatura de Deus.
4. Entender o sentido e a finalidade da acción humana.

Bloque 2. A Revelación: Deus intervén na historia.

Unidade didáctica 2: A Biblia, o libro da Revelación de Deus na historia.

1. Coñecer que Deus se revela na historia.
2. Comprender que a fe e a resposta a iniciativa salvífica de Deus.
3. Coñecer a estrutura e organización da Biblia.
4. Coñecer os criterios do maxisterio da Igrexa en torno á interpretación da Biblia.
5. Recoñecer na inspiración a orixe sagrada do texto bíblico.

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

Unidade didáctica 3: Deus coñécese en Xesús.

1. Recoñecer o carácter relacional da Divinidade na revelación de Xesús.
2. Vincular o sentido comunitario da Trindade coa dimensión relacional humana.
3. Descubrir o carácter histórico da formulación do Credo cristiano.
4. Recoñecer as verdades da fe cristiana presentes no Credo.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

Unidade didáctica 4: A Igrexa é o novo Pobo de Deus.

1. Comprender a expansión do cristianismo a través das primeiras comunidades cristianas.
2. Xustificar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica.

9.2.- 4º da E.S.O.

Bloque 1: O sentido relixioso do ser humano.

Unidade didáctica 1: As grandes relixións do mundo.

1. Aprender e memorizar os principais rasgos comúns das relixións.
2. Comparar e distinguir a intervención de Deus na historia dos intentos humanos de resposta a búsqueda de sentido.

Bloque 2. A Revelación: Deus intervén na historia.

Unidade didáctica 2: A fidelidade de Deus a Alianza: O Mesías.

1. Recoñecer e valorar ás accións de Deus fiel o longo da historia.
2. Comparar e apreciar a novidade entre o Mesías sufrinte e o Mesías político.

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

Unidade didáctica 3: Xesús crea unha comunidade de discípulos.

1. Descubrir a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a Igrexa.
2. Coñecer a invitación de Cristo a colaborar na súa misión.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: A Igrexa.

Unidade didáctica 4: Cristo, ilumina a vida persoal e social.

1. Descubrir que Cristo xenera unha forma nova de usar a razón e a liberdade, e de expresar a afectividade da persoa.
2. Distinguir que a autoridade está o servicio da verdade.

3. Relacionar a misión do cristiano coa construción do mundo.

10.- Metodoloxía de avaliación: procedementos e instrumentos. Criterios de cualificación e promoción dos alumnos/as.

Do mesmo xeito que o apartado anterior, publicitarase no tablón de anuncios, habilitado para tal cousa, a metodoloxía da avaliación, os seus procedementos e instrumentos, e os criterios de cualificación da aprendizaxe dos alumnos/as.

10.1.- Ensinanza presencial.

A avaliación forma parte do proceso de aprendizaxe dos alumnos e contribúe a súa millora. Debe ser continua e personalizada, abarcar a totalidade do proceso educativo. Non é unha mera cualificación, e moito máis amplo. Ten que ser integradora de tódalas capacidades, formativa en canto elemento corrector das dificultades e contextualizada na realidade propia do alumno e do centro.

A avaliación terá en conta unha serie de variables: o alumno, o seu fogar e familia, a realidade social a comunidade a que pertence, a situación escolar e a ensinanza, o profesor e a súa metodoloxía. Sí, tamén unha autoavaliación.

A avaliación terá tres tempos específicos: unha avaliación inicial (onde se parte, tanto do nivel de cada alumno como do grupo), unha avaliación continua (o proceso de aprendizaxe e a súa evolución) e unha avaliación final (sumativa de tódolos aspectos a evaluar en función dos obxetivos e as variables a ter en conta). Avaliaranse os contidos, aprendizaxes e competencias que adquiriu o alumno en orde a súa consecución dos obxetivos marcados (de curso, ciclo ou etapa), tendo sempre presente que a avaliación final da E.S.O. e Bacherelato, é en función da adquisición dunhas determinadas competencias e obxetivos-.

10.1.1.- A avaliación inicial.

Durante a primeira quincena de outubro, procederase a observación dos coñecementos previos e as capacidades e habilidades, tanto do grupo como de cada alumno. Realizarase en base a un cuestionario, a observación e diálogo cos alumnos, o traballo dun texto ou lectura, para ver a súa comprensión e redacción, e a fluidez na lectura e na expresión oral.

O cuestionario proposto para os rapaces procedentes de primaria ou procedentes doutros centros, rapaces que en principio non coñezo:

1. Di o nome das cinco grandes relixións da actualidade no mundo.
2. Pon una característica da vida de Xesús de Nazaret que máis che chamou a atención.
3. Un compañeiro achégase a ti con un papel que pon: Mt, 1, 1-5. Que é?, explicalle o significado e busca o texto.
4. Escribe os sete sacramentos. De eles os que ti coñezas por que asistiches na igrexa a algún. Que signo sacramental ou ceremonial coñeces deles, e para que son.
5. Escribe os dez mandamentos, explicaos. E o mandamento de Cristo?

Como resultado desta avaliación, se é necesario procederase a unha adaptación o nivel da aula,

para partir da realidade e construír sobre ela. Do mesmo xeito, se fose preciso realizárase o apoio ou adaptación de forma individual, se houberse algún alumno/a que o precisase. Neste caso con seguimento e tipo de traballo, dende o seu nivel, pero integrado na clase, todo en colaboración co Departamento de Orientación. De tódolos xeitos, a concreción das medidas están por determinar, fruto dunha avaliación inicial, e explicitáranse no libro do departamento.

10.1.2.- Procedementos de avaliación.

- 1.- Realización das prácticas propostas.
- 2.- Interés por investigar e recopilar información.
- 3.- Interés por obter resultados orixinais e coherentes.
- 4.- Correcta utilización do vocabulario.
- 5- Participación nos debates.
- 6.- Presentación dos traballos.

10.1.3.- Instrumentos de avaliación: libreta e fichas de traballo.

Obten, selecciona e orde a información.
Memoriza comprensivamente.
Razoa e argumenta.
Exprésase oralmente con propiedade.
Exprésase por escrito con propiedade.
Realiza os traballos con claridade.
Revisa e rectifica as tarefas.

A avaliación da materia, nos distintos cursos, non precisa a realización dun exame, basta a recopilación e valoración do traballo feito o longo do curso; sen embargo, pode ser solicitado polo alumnado. O exame, si é a pauta avaliadora na avaliación final, si así é requerido polo alumno.

10.1.4.- Criterios de cualificación.

- Fichas de traballo de cada unidade didáctica (exames-controis do coñecemento e comprensión dos contidos). Inclúese a elaboración de mapas bíblicos ou históricos e a realización de traballos de textos (resumes, esquematizacións ou comentarios), e traballos de investigación.

PRIMEIRA AVALIACIÓN: Fichas de traballo son o 100% da nota.

SEGUNDA AVALIACIÓN: Fichas de traballo son o 100% da nota.

TERCEIRA AVALIACIÓN: Fichas de traballo son o 100% da nota.

O alumnado que suspenda calquera das avaliacións parciais terá traballo de recuperación desa

avaliación. No caso da recuperación terceira avaliación, ou calquera das outras se non se recuperaron no seu momento, será antes de finaliza-lo curso, no mes de xuño. Deste xeito, a avaliación do terceiro trimestre farase a principio de xuño, do 5 ó 9 de xuño.

O alumnado que tivese a materia aprobada, nese tempo terá traballo de contidos transversais, misioneiros ou valores, sobre os contidos de ese curso; podendo mellorar nota co traballo-resume de cada contido misioneiro ou de valores.

A nota que se obterá na Avaliación Final, coincidente en sesión avaliadora coa terceira avaliación, será a media das tres avaliacións parciais.

10.2.- Ensinanza non presencial. Aula Virtual.

A ensinanza non presencial realizarase por medio da Aula Virtual do Centro. Nesta Aula, de forma on line, impartiranse os mesmos contidos e avaliarase cos mesmos aprendizaxes e teranse en conta os mesmos criterios de avaliación que na forma de ensinanza presencial. Máis, tamén terase en conta a súa singularidade, sobor de todo na metodoloxía de cualificación.

10.2.1.- A avaliación inicial.

Durante a primeira quincena de outubro, procederase a observación dos coñecementos previos e as capacidades e habilidades, tanto do grupo como de cada alumno. Realizarase en base a un cuestionario e o traballo dun texto, para ver a súa comprensión e redacción, e a fluidez na expresión escrita.

O cuestionario proposto para os rapaces procedentes de primaria ou procedentes doutros centros, rapaces que en principio non coñezo:

6. Di o nome das cinco grandes relixións da actualidade no mundo.
7. Pon una característica da vida de Xesús de Nazaret que máis che chamou a atención.
8. Un compañeiro achégase a ti con un papel que pon: Mt, 1, 1-5. Que é?, explicalle o significado e busca o texto.
9. Escribe os sete sacramentos. De eles os que ti coñezas por que asistiches na igrexa a algún. Que signo sacramental ou ceremonial coñeces deles, e para que son.
10. Escribe os dez mandamentos, explicaos. E o mandamento de Cristo?

Como resultado desta avaliación, se é necesario procederase a unha adaptación o nivel da aula, para partir da realidade e construír sobre ela. Do mesmo xeito, se fose preciso realizarase o apoio ou adaptación de forma individual, se houberse algún alumno/a que o precisase. Neste caso con seguimento e tipo de traballo, dende o seu nivel, pero integrado na aula, todo en colaboración co Departamento de Orientación. De tódolos xeitos, a concreción das medidas están por determinar, fruto dunha avaliación inicial, e explicitaranse no libro do departamento.

10.2.2.- Procedementos de avaliación.

1.- Realización das prácticas propostas.

- 2.- Interés por investigar e recopilar información.
- 3.- Interés por obter resultados orixinais e coherentes.
- 4.- Correcta utilización do vocabulario.
- 5.- Presentación dos traballos.

10.2.3.- Instrumentos de avaliación: tarefas de traballo na Aula Virtual.

Obten, selecciona e ordea a información.
Memoriza comprensivamente.
Razona e argumenta.
Exprésase oralmente con propiedade.
Exprésase por escrito con propiedade.
Realiza os traballos con claridade.
Revisa e rectifica as tarefas.

A avaliación da materia, nos distintos cursos, non precisa a realización dun exame, basta a recopilación e valoración do traballo feito o longo do curso, e recollido nas diferentes “tarefas de traballo” ; sen embargo, pode ser solicitado polo alumnado.

10.2.4.- Criterios de cualificación. Aula Virtual.

- Tarefas de traballo de cada unidade didáctica (exames-controis do coñecemento e comprensión dos contidos). Inclúese a realización de traballos de textos (resumes ou comentarios), e traballos de investigación.

PRIMEIRA AVALIACIÓN: Tarefas de traballo son o 100% da nota.

SEGUNDA AVALIACIÓN: Tarefas de traballo son o 100% da nota.

TERCEIRA AVALIACIÓN: Tarefas de traballo son o 100% da nota.

O alumnado que suspenda calquera das avaliacións parciais terá traballo de recuperación desa avaliación. No caso da recuperación terceira avaliación, ou calquera das outras se non se recuperaron no seu momento, será antes de finaliza-lo curso, no mes de xuño. Deste xeito, a avaliación do terceiro trimestre farase a principio de xuño, do 5 ó 9 de xuño.

O alumnado que tivese a materia aprobada, nese tempo terá traballo de contidos transversais, misioneiros ou valores, sobre os contidos de ese curso; podendo mellorar nota co traballo-resume de cada contido misioneiro ou de valores.

A nota que se obterá na Avaliación Final, coincidente en sesión avaliadora coa terceira avaliación, será a media das tres avaliacións parciais.

10.3.- Ensinanza semipresencial.

A forma semipresencial, refírese a combinación da forma presencial na aula do Centro e a forma on line na Aula Virtual do Centro.

Na avaliación terase en conta a peculiaridade de cada unha de elas, sobor de todo na metodoloxía da cualificación. Máis, impartiranse os mesmos contidos e avaliarase cos menos aprendizaxes e teranse en conta os mesmos criterios de avaliación que na forma de ensinanza presencial ou non presencial, según se realice o tema en cuestión.

10.3.1.- A avaliación inicial.

Durante a primeira quincena de outubro, procederase a observación dos coñecementos previos e as capacidades e habilidades, tanto do grupo como de cada alumno. Realizarase en base a un cuestionario e o traballo dun texto, para ver a súa comprensión e redacción, e a fluidez na expresión escrita.

O cuestionario, en función da situación poderase realizar por escrito de forma presencial ou on line, na Aula Virtual.

O cuestionario proposto para os rapaces procedentes de primaria ou procedentes doutros centros, rapaces que en principio non coñezo:

11. Di o nome das cinco grandes relixións da actualidade no mundo.
12. Pon una característica da vida de Xesús de Nazaret que máis che chamou a atención.
13. Un compañeiro achégase a ti con un papel que pon: Mt, 1, 1-5. Que é?, explicalle o significado e busca o texto.
14. Escribe os sete sacramentos. De eles os que ti coñezas por que asistiches na igrexa a algún. Que signo sacramental ou ceremonial coñeces deles, e para que son.
15. Escribe os dez mandamentos, explicaos. E o mandamento de Cristo?

Como resultado desta avaliación, se é necesario procederase a unha adaptación o nivel da aula, para partir da realidade e construír sobre ela. Do mesmo xeito, se fose preciso realizarase o apoio ou adaptación de forma individual, se houberse algún alumno/a que o precisase. Neste caso con seguimento e tipo de traballo, dende o seu nivel, pero integrado na aula, todo en colaboración co Departamento de Orientación. De tódolos xeitos, a concreción das medidas están por determinar, fruto dunha avaliación inicial, e explicitaranse no libro do departamento.

10.3.2.- Procedementos de avaliación.

- 1.- Realización das prácticas propostas.
- 2.- Interés por investigar e recopilar información.
- 3.- Interés por obter resultados orixinais e coherentes.
- 4.- Correcta utilización do vocabulario.
- 5.- Participación nos debates.
- 6.- Presentación dos traballos.

10.3.3.- Instrumentos de avaliación: libreta, fichas de traballo e tarefas de traballo na Aula Virtual.

Obten, selecciona e ordea a información.

Memoriza comprensivamente.

Razoa e argumenta.

Exprésase oralmente con propiedade.

Exprésase por escrito con propiedade.

Realiza os traballos con claridade.

Revisa e rectifica as tarefas.

A avaliación da materia, nos distintos cursos, non precisa a realización dun exame, basta a recopilación e valoración do traballo feito a longo do curso; sen embargo, pode ser solicitado polo alumnado.

10.3.4.- Criterios de cualificación.

PRIMEIRA AVALIACIÓN: Fichas de traballo e/o tarefas de traballo son o 100% da nota.

SEGUNDA AVALIACIÓN: Fichas de traballo e/o tarefas de traballo son o 100% da nota.

TERCEIRA AVALIACIÓN: Fichas de traballo e/o tarefas de traballo son o 100% da nota.

Parte presencial: Fichas de traballo de cada unidade didáctica (exames-controis do coñecemento e comprensión dos contidos). Inclúese a elaboración de mapas bíblicos ou históricos e a realización de traballos de textos (resumes, esquematizacións ou comentarios), e traballos de investigación.

Parte non presencial (Aula Virtual): Tarefas de traballo de cada unidade didáctica (exames-controis do coñecemento e comprensión dos contidos). Inclúese a realización de traballos de textos (resumes ou comentarios), e traballos de investigación.

O alumnado que suspenda calquera das avaliacións parciais terá traballo de recuperación desa avaliación. No caso da recuperación terceira avaliación, ou calquera das outras se non se recuperaron no seu momento, será antes de finalizar o curso, no mes de xuño. Deste xeito, a avaliación do terceiro trimestre farase a principio de xuño, do 5 ó 9 de xuño.

O alumnado que tivese a materia aprobada, nese tempo terá traballo de contidos transversais, misioneiros ou valores, sobre os contidos de ese curso; podendo mellorar nota co traballo-resume de cada contido misioneiro ou de valores.

A nota que se obterá na Avaliación Final, coincidente en sesión avaliadora coa terceira avaliación, será a media das tres avaliacións parciais.

11.- Atención e avaliación de alumnos coa relixión pendente.

Neste curso cos alumnos/as coa materia de relixión católica pendente, o departamento fará con eles un plan de recuperación dos contidos pendentes, realizárase por medio de actividades de recuperación que recollerán o esencial dos contidos e obxetivos, avaliando as competencias clave e estándares de aprendizaxe do curso pendente.

As actividades de reforzo e recuperación dos contidos pendentes considéranse unha unidade de actuación, dando un papel importante o traballo do alumno, dirixido e acompañado polo profesor. Neste sentido é suliñable o feito de que o alumno debe elaborar unha serie de traballos que o acerquen de forma personalizada os contidos a recuperar. Isto considérase suficiente para avalialo alumno, nembargantes pode solicitar un exame da materia.

Estas actividades, baixo a supervisión do profesor xefe de departamento de Relixión Católica. Neste presente curso 2022- 2023, pode darse o caso que a súa realización por parte do alumno, teña tres situacións o longo do curso a ter en conta:

1.- ENSINANZA PRESENCIAL. Situación que se da cando o alumno/a a site a clase e o Centro Escolar esta operativo académicamente. O alumno/a realizará o seu traballo correspondente a cada avaliación e entregao físicamente nun documento escrito o profesor.

2.- ENSINANZA NON PRESENCIAL. Situación que se da cando o alumno/a non pode estar físicamente na súa aula do Centro Escolar, e o traballo escolar realizase por medio da Aula Virtual. Neste caso o alumno/a realizará a súa tarefa on line, na Aula Virtual. Nela haberá habilitada un curso, para cada grupo de pendentes, co nome: Materia Pendente.

3.- ENSINANZA SEMIPRESENCIAL. Situación que se da pola combinación no tempo escolar de ámbalas dúas situacións anteriores. Neste caso realizará o alumno/a o seu traballo conforme a cada situación concreta, presencial ou no presencial.

11.1.- Os contidos pendentes de 1º da E.S.O

PRIMEIRA AVALIACIÓN

1.- Esquematizar cronolóxicamente os feitos máis importantes da historia de Israel.

SEGUNDA AVALIACIÓN

1.- Esquematiza-los eixos fundamentais da sociedade de Israel en tempos de Xesús.

TERCEIRA AVALIACIÓN

1.- Esquematiza-los momentos máis importantes da vida de Xesús e os eixos vertebradores da súa mensaxe. Defini-la súa presenza na Igrexa.

11.2.- Os contidos pendentes de 2º da E.S.O.

PRIMEIRA AVALIACIÓN

1.- Esquematiza-la definición da dignidade do ser humano: texto bíblico.

SEGUNDA AVALIACIÓN

1.- A Biblia. Esquematizar: Revelación de Deus, Canón e relación de Textos Bíblicos, formación do AT e NT.

TERCERA AVALIACIÓN

1.- A orixe da Igrexa. As notas da Igrexa. Unha comunidade organizada.

11.3.- Os contidos pendentes da 3º da E.S.O

PRIMEIRA AVALIACIÓN

1. Esquematizar a realidade de finitud e a realidade de pecado no ser humano e na Creación. Esquematizar o sentido de Pecado Orixinal a partir dos textos bíblicos.

SEGUNDA AVALIACIÓN

1. Valores. Clasificación e escala de valores. A lei, a conciencia. Os Dez mandamentos. Cristo, e o mandamento novo.

TERCEIRA AVALIACIÓN

1. Esquematizar a celebración da fe: a liturxia, o culto e os sacramentos como lugar de encontro con Cristo na Igrexa.

11.4.- Avaliación e cualificación da materia pendente.

A avaliación e cualificación desta materia pendente, depende da valoración dos traballos realizados en cada avaliación e conforme os criterios de avaliación e cualificación propios do curso pendente, e con referencia as competencias clave e estándares de aprendizaxe.

A valoración da cada traballo será de 10 puntos máxime, e a nota final é a media entre todos eles.

Sen embargo, o alumno pode solicitar facer un exame final, no que entraría toda a materia que se tería que haber traballado nas actividades de recuperación.

12.- Atención á diversidade.

Antes de proceder a atención a diversidade na aula, hase de realizar unha primeira avaliación, atendendo o historial académico do alumno. So dende aquí poderase construír aprendizaxes de xeito individualizado, motivando o alumno no seu traballo sin que se sinta marxinado.

Debemos ser flexibles na aplicación do tratamento da diversidade, según as necesidades do proceso ensinanza-aprendizaxe. Ademáis hai que aplicarlos con prudencia por parte do profesorado, sin que a lumno se sinta discriminado ou catalogado polo grupo como alguen especial. Por tanto hai que ter en conta as situacións persoais do alumno, axudando e motivando positivamente os menos dotados e potenciando os máis capacitados.

Unha estratexia a seguir é servirse dos máis capacitados para axudar os menos, polos como parella de traballo ou como compañeiro de aula. Axudase académicamente e constrúese solidariedade. É tamén importante o traballo en grupo, seguindo o programa de traballo cooperativo.

Outra extratexia é atención máis personalizada por parte do profesor, explicandolle máis detidamente as cousas a realizar na aula, e estar máis pendente do seu traballo.

Unha terceira forma son as fichas de reforzo, para axudar a alcanzar un grado mínimo na consolidación dos obxetivos. Tamen as fichas de profundización, a través das que se pretende dar unha visión máis ampla e profunda dos contidos.

Outro caso aparte son as ACI (adaptacións curriculares individualizadas) que xa están de cursos pasados e as novas a facer. Sendo un tema de estudio e valoración a realizar polo Departamento de Orientación, xunto cos titores e profesorado non se inclúen nesta programación. Se se precisa e o considera o departamento de Orientación realizaránse o longo do curso. Neste aspecto cabe destacar o material seguinte: “Materiales para la clase de religión” (3 vol), Miguel Ángel Torres, edita CCS; y, “colección ABBA”, Rosa Mac-Mahón, edita CCS.

13.- Contribución o Plan de Convivencia.

Unha das aportacións da educación ha de ser atender o desenvolvemento integral dos alumnos, tanto no seu aspecto persoal como social. Un centro educativo é, en si mesmo, o seu primeiro ámbito de socialización, despois da familia; máis importante que o espacio social no que viven, aldeas ou lugares con pouca xente da súa idade. Háse de favorecer a adquisición de pautas e hábitos que reflexen uns valores dentro deo centro educativo.

As actitudes e os valores a adquirir son importantes no proceso educativo de alumno, para facelo un cidadán libre e responsable. Adquirir un civismo que o inserte responsablemente na sociedade, e para eso fan falla unhas normas nas aulas, e no instituto.

- Asistencia puntual e diaria as clases.
- Asistencia cos materiais necesarios para as clases.
- Respeto e colaboración cos compañeiros, o profesor e todo o personal do Centro.
- Solidariedade e axuda entre os alumnos.
- Rexeitamento de todo tipo de violencia.
- escoita e diálogo como vía de solucionar conflitos.
- Coidado e respecto polo Centro na súa realidade material.
- Respeto as normas do Centro com espacio legal de convivencia.
- Coidado e respecto co material propio e alleo.

A ensinanza relixiosa incide nuns valores e actitudes de carácter humano, pero de raíz relixiosa, asentada na vida e mensaxe de Xesús, tal como aparece no Evanxeo:

- Actitude receptiva fronte o feito relixioso en xeral e o cristiano de forma especial.
- Respeto e comprensión, diálogo e apertura o pluralismo ante outras creenzas relixiosas ou non relixiosas.
- Valoración do influxo da cultura bíblica na civilización occidental.
- Valorar a revelación de Deus, na historia de Israel e na persoa de Cristo.
- Actitude de estima cara os textos bíblicos, e a súa lectura.
- Actitude de respecto hacia as expresións litúrxicas e sacramentais
- Valoración dos obxectos e imaxes relixiosas na súa dimensión relixiosa e cultural.
- Actitude de estima cara os valores que dimanan da fe cristiãna.
- Comprender a historia da Igrexa como historia de gracia e pecado, froito das debilidades ou grandezas humanas.
- Valoración do Cristianismo dentro da civilización humana, e occidental en particular.
- Valoración do traballo como realización persoal e de cooperación cos demais en orde o ben común.
- Toma de conciencia da distinción entre liberdade e libertinaxe.
- Valoración da conciencia moral para a adquisición de conviccións e compromisos persoais.
- Ser sensible ante as situacións que degradan a ser humano.
- Tolerancia e respecto ante aqueles criterios éticos que contribuen a humanización da persoa e sociedade, aínda que sexan distintos.
- Discernimento do momento da crise de valores e da súa incidencia na sociedade.
- Valor da gratuidade e solidariedade na actual da sociedade de consumo.
- Respeto e estimación pola propia vida e a vida dos demais.
- Actitude de diálogo e colaboración na millora do mundo e a sociedade.
- Actitude de búsqueda para fundamentar e reformar as conviccións persoais.

14.- Temas transversais: Educación en valores.

Unha das aportacións da educación ha de ser atender o desenvolvemento integral dos alumnos/as, tanto no seu aspecto persoal e social. Isto implica que hanse de incorporar elementos educativos básicos contidos nas ensinanzas transversais. Un centro educativo é, en si mesmo, o seu primeiro ámbito de socialización, despois da familia; máis importante que o espacio social no que viven, aldeas ou lugares con pouca xente da súa idade. Háse de favorecer a adquisición de pautas e hábitos que reflexen uns valores de convivencia, una educación transversal a propiamente académica. As actitudes e valores a adquirir son importantes no proceso educativo do alumno, para facelo un cidadano libre e responsable. Adquirir un civismo que o inserte responsablemente na sociedade, e para eso fai falla una programación educativa.

Os elementos transversais son os descritos no artigo 4 do Decreto 86/2015. O centro educativo, por decisión en claustro, decidirá en cada nivel que elemento transversal vai ser traballado de forma coordinada.

Educación moral e cívica:

- Descubrir os valores que xurden do evanxelio e comprometen o cristiano a colaborar o ben da sociedade.

- Recoñecer os valores éticos e morais que existen nas diversas relixións e descubrir o xeito de colaborar xuntos na edificación da sociedade.
- Reflexionar e analiza-las causas que provocan situacións de marxinação e inxusticia social e achegar a sensibilizarse ante as necesidades e os problemas dos demais.
- Valorar a labor da Igrexa e outras institucións que colaboran o ben dos demais.
- Colaborar o ben da sociedade e adquirir actitudes solidarias e comprometidas.

Educación para a paz:

- Aceptarse como persoa coas súas cualidades e defectos e adquirir actitudes de aceptación, respecto, tolerancia cara os demais.
- Coñecer o contido da Declaración dos Dereitos Humanos e analiza-las exixencias que deles emanan.
- Descubrir feitos nos que se respetan os dereitos humanos e feitos nos que se violan.
- Buscar solucións para cegar a aceptar e valorar os demais e cegar a superar os conflitos que xurden nas relacións cotiás.
- Coñece-la doutrina social da Igrexa ante os problemas que amenazan a paz mundial.
- Recoñecer e valorar as iniciativas da Igrexa na construción da paz e identifica-los modelos de persoas constructoras de paz e achegar a valoralas.

Educación para a saúde:

- Apreciar, valorar e defende-la vida humana e tomar actitudes de responsabilidade ante a propia vida e da dos demais.
- Descubrir todo aquilo que vai contra a vida humana e adquirir un criterio responsable ante a vida.
- Coñecer e valora-la Igrexa e outra entidades que se dedican a defende-la vida e a saúde.
- Adquirir pautas de hixiene e prevención, para unha vida sana.

Educación ambiental:

- Descubrir, apreciar e valora-los bens da natureza e do medio ambiente e colaborar na súa conservación.
- Rechazar comportamentos sociais que permiten o deterioro da natureza e do medio ambiente.
- Descubrir e aprecia-lo arte e toda a riqueza cultural, empezando polo propio entorno.
- Descubrir e valorar-las tradicións, costumes, lendas, a historia propia e allea.

Educación sexual:

- Descubri-lo que encerra a sexualidade humana e valorala dende ambito do amor.
- Descubrir e analizar críticamente a influencia que os medios de comunicación exercen sobre o corpo e a sexualidade humana.
- Valorar críticamente a formación recibida respecto a sexualidade e descubri-la importancia dunha boa educación.
- Descubri-lo matrimonio e a relación home-muller como complementariedade e riqueza dende o amor.

Educación para a igualdade de oportunidades de ambos sexos:

- Interesarse por coñecer, respetar e apreciar os compañeiros e compañeiras independentemente do seu sexo e a súa aperiencia.
- Aprender a colaborar con tódalas persoas sexan dun ou doutro sexo.
- Analizar o grado de aceptación ou rexeitamento que existe cara as persoas de distinto sexo e buscar solucións ó respecto.

Educación do consumidor:

- Aprender a cuidar e a colaborar cos bens da Creación para poñerlos o servicio de tódalas persoas e seres creados.
- Valora-los productos de consumo con obxetividade e saber adquiri-los e consumi-los de forma racional e equilibrada.
- Descubrir e analiza-la influencia que os medios de comunicación teñen sobre as persoas en relación a sociedade de consumo e tomar postura crítica o respecto.
- Analizar feitos que hacen referencia a sociedade de consumo dende unha visión cristiana. Cuidar e favorecer todod o que axude a unha repartición equitativa dos bens da terra.

Educación vial:

- Tomar conciencia de que somos responsables da vida propia e dos demais, e de importancia de cumprir as normas de circulación.
- Analiza-los problemas que se dan na estrada, e as súas causas, e buscar unha resposta cristiana de respecto e valor pola vida.

15.- Metodoloxía didáctica. Materiais e recursos didácticos. TIC e Plan Lector.

15.1.- Metodoloxía na E. S. O.

A metodoloxía é un factor decisivo na realización da aprendizaxe escolar. A metodoloxía non debe limitar o alumno a un simple activismo, senón que esixe unha actividade que o leve a elaborar os seus esquemas de coñecemento, e a construír o seu propio aprendizaxe. Neste proceso, o profesor actúa como guía e mediador para facilitar o proceso de aprendizaxe. O profesor ten que proporcionar oportunidades para poñer en práctica os novos coñecementos, para que o alumno comprobe o interese e a utilidade do aprendido. E igualmente importante estimula-la reflexión persoal sobre o realizado e a elaboración de conclusións respecto do que se aprendeu, de modo que o alumno poida analizar o seu avance respecto dos seus coñecementos previos.

1.- EXPOSICIÓN. Búscase un aprendizaxe significativo por recepción do alumno. Exposición non só por parte do profesor, tamén do alumno como expresión do traballo persoal ou grupal.

2.- **INDAGACIÓN.** A obtención e análise da información: observación directa, utilización dos documentos (escritos, sonoros ou visuais), traballo de campo. A contextualización dos datos básicos: localización temporal e xeográfica, identificación dos feitos, signos e ritos, e o análise e interpretación actualizada dos mesmos.

3.- **MOTIVACIÓN.** Unha motivación captadora de contidos e valores. O exercicio do diálogo aberto sobre temas, confrontando as propias ideas e comprobando o grado de comprensión. Situacións e problemas que interesen, de actualidade, de índole relixioso, social, cultural ou moral.

4.- Sinalar o **METODO J.O.C.:** ver, xuzgar e actuar. Partir da experiencia, confrontala coa mensaxe cristiana e formular posibles compromisos de acción.

O alumno/a si terá unha libreta ou portafolio, no que recollerá os apuntes da clase. Tamén están os traballos individuais ou grupais (traballo cooperativo) que realicen o longo do curso. Con carácter individual realizaranse fichas (exame-control) en cada unidade didáctica, para avaliar especificamente os conceptos, de xeito que non faga falla o examen como elemento avaliador e está fágase menos traumática para o alumno e máis continua, como é deseable didacticamente. Así mesmo, realizaranse mapas co fin de situar e identificar xeográficamente e historicamente os lugares propios da Biblia ou da historia da Igrexa. Tamén, lectura de textos, co seu resume, esquematización ou comentario.

As actividades extraescolares, si o longo do curso se considera a súa posibilidade, van acompañadas dunha ficha na que traballan os aspectos da visita.

15.2.- Materiais e recursos didácticos.

1. Libreta persoal do alumno, onde recolle os apuntes de clase.
2. Fichas de traballo.
3. A Biblia. Textos a buscar e a traballar.
4. Mapas bíblicos e relixiosos.
5. Documentos da Igrexa Católica: Textos a traballar.
6. Revistas, boletíns e diarios de información relixiosa católica: Artigos a traballar.
7. Aula Virtual. Recursos e Actividades.
8. Material visual e sonoro: Colección Vida Misioneira (Misioneiros Combonianos) e Colección Valores de Cine (editorial San Pablo).
9. Material e recursos diversos que ofrece a Biblioteca do IES. Área de Relixión.

15.3.- Ensinanza presencial, non presencial e semipresencial.

No escenario dunha ensinanza presencial, ésta realizarase no Centro, na súa respectiva aula. Nela impartirase a materia, e utilizaranse distintos materiais:

1. **LIBRETA:** O alumno/a deberá ter unha libreta onde recollerá as os contidos e explicacións de cada tema, será como o seu libro.
2. **FICHAS de TEMA:** O alumno/a realizará por cada un dos temas unha ficha de contidos. Que reflectira o coñecemento adquirido, do tema que recolleu na libreta.
3. **FICHAS de TRABALLO:** o alumno/a realizará en cada tema unas fichas (comentario e

comprensión de textos, mapas bíblicos ou eclesiásticos, resume de textos, búsqueda de conceptos...), nas que se realizan actividades de traballo e aprendizaxe sobre dito tema.

4. FICHAS “VISUAIS”: O alumno/a despois de visonar na clase un documental misionero ou de valores, según o caso do curso e tema, terá que realizar un resume da información recibida e unha valoración.

Como xa se explicou nos criterios de cualificación, as fichas o 100%.

No escenario dunha ensinanza non presencial, ésta realizarase na Aula Virtual, nela impartirase a materia e realizaranse os seguintes materiais:

1. FICHEIRO DE CONTIDOS: en cada tema o alumno/a terá acceso en cada tema a un ficheiro ou ficheiros no que se explicaran os contidos.
2. URL: ENLACES WEB. En cada tema o alumno/a terá acceso en cada tema a uns enlaces web nos que atopará información e contidos adicionais.
3. TAREFA: o alumno/a realizará as tarefas encomendadas por cada un dos temas, a partir da información e contidos recibidos nos ficheiros ou enlaces web.

Como xa se explicou nos criterios de cualificación, as tarefas suponen o 100% da nota..

O escenario de unha ensinanza semipresencial, refírese a combinación da forma presencial na aula do Centro e a forma on line na Aula Virtual do Centro.

Como xa se explicou nos criterios de cualificación terase en conta a peculiaridade de cada unha de elas. Impartiranse os mesmos contidos e avaliarase cos mesmos aprendizaxes e teranse en conta os mesmos criterios de avaliación que na forma de ensinanza presencial ou non presencial, según se realice o tema en cuestión. As fichas e/o tarefas suporán o 100% da nota.

15.4.- A contribución o Plan TIC: Favorecer a utilización das T.I.C. por parte do alumnado.

Os alumnos/as utilizarannas para o seu traballo, tanto de redacción de textos como de investigación, segundo os traballos que le sexan encomendados. O profesor tamén aportará documentación e información de páxinas web para que o alumnado poida acceder a os contidos da materia no ámbito das TIC. Un dos traballos da aula en cada trimestre é buscar información dende o ordenador persoal ou do centro sobre os contidos da unidade didáctica. Desde xeito pódese ter en conta:

1. Visitas a sitios web oficiais da Igrexa (Santa Sé, Conferencia Episcopal, Arquidiocese de Santiago de Compostela e diócese de Tui-Vigo).
2. Visitas a webs de institucións católicas (Cáritas, HOAC, Congragaciones relixiosas y/o misioneras...) ou revistas relixiosas, de ámbito católico.
3. Búsqueda na rede da nosa cultura e patrimonio artístico de carácter relixioso.

15.5.- A contribución o Proxecto Lector: O Fomento da lectura entre alumnado.

Deste xeito, o departamento incorpórase a actividade dinamizadora do fomento da lectura, dentro do Plan Lector, nos cursos que se lle propoñan. De non coincidir o horario establecido polo Plan

Lector con alguna clase ou grupo desta materia, dedicarase tempo na lectura e traballo de textos para que os alumnos acaden gusto pola lectura. A lectura é a forma máis axeitada para a comprensión e o coñecemento da lingua galega e castelá, e favorece a súa expresión oral e escrita, base esencial para toda aprendizaxe e comprensión dos contidos. Ademáis, hai lectura propia da materia, textos de carácter relixioso (Biblia, documentos maxisteriais ou de teólogos...), procurando a súa comprensión lectora e traballo intelectual.

Como acción destacadas teremos en conta:

1. Lectura en voz alta de xeito rotatorio e participativo dos alumnos dunha parte da unidade didáctica que corresponda explicar.
2. Exercicios e prácticas de comprensión lectora de textos da Biblia e dos seus xéneros literarios, biógrafías de persoaxes fundamentais do cristianismo, textos de Encíclicas e maxisteriais, artigos de revistas de actualidade relixiosa, de ámbito católico.
3. Exposicións escritas e orais de textos traballados ou investigación realizadas.

16.- Actividades.

As actividades na aula, co fin de conquistar o coñecemento e as capacidades a avaliar, forman parte da metodoloxía do proceso educativo, pero pola súa especificidade detállanse a continuación:

1. Realización de esquemas conceptuais dos contidos.
2. Realización de fichas sobre os contidos.
3. Realización de mapas.
4. Realización de “pasatempos” nos que se buscan e traballan os contidos.
5. Traballo de textos: lectura, comprensión e traballo do contido. Resume, esquematización ou comentario
6. Búsqueda e traballo da información. Internet e/ou traballo de campo.

Estas actividades son propias de cada un dos cursos. Máis en 1º da ESO, hai fichas e mapas para colorear.

16.1.- A presentación dos traballos.

A presentación dos traballos, por acordo da CCP, deben ter as seguintes consideracións.

1.- Respecto da forma.

1. Deben cumprir o parzo de entrega marcado polo profesor ou profesora,
2. Deben presentar un traballo pulcro: limpeza, caligrafía, color da tinta, marxes, encabezamento, grampas, etc.
3. Debemos velar polo coidado da ortografía: separación silábica, acentuación, abreviaturas, signos de puntuación, notación científico-técnica...
4. Deben estruturar o texto en parágrafos, deixando unha separación entre eles.
5. Deben diferenciar enunciados e preguntas.
6. Deben engadir un índice.

2.- Respecto do contido.

1. Nunca deben “cortar e pegar”. O traballo debe reflexar unha elaboración, comprensión e expresión coas súas propias palabras.
2. Precisión e calidade na exposición de ideas, empregando un rexisto lingüístico acorde co seu nivel de curso.
3. Evitar incoherencias sintácticas. Distinguir definición e explicación.
4. Esforzarse en empregar unha terminoloxía específica.
5. Deben citar correctamente a bibliografía e fontes consultadas.

17. Contribución o Proxecto Lingüístico.

A lingua vehicular da materia é a lingua galega, neste idioma está o material de contidos e actividades, é as explicacións por parte do profesor. Isto non exclúe a utilización da lingua castelá, en atención os a alumnos que se expresen nesta lingua; así como o seu traballo escrito, se así o desexan. Colaborando coa mellora da expresión oral ou escrita, en ambas linguas:

- Ensinar a leer correctamente os textos e materiais.
- Ensinar a comprender o que se lee nos textos e materiais.
- Ensinar a escribir correctamente: ortografía, léxico, sintaxe...
- Ensinar a escribir con boa caligrafía, e con limpeza e calidade (recta escritura, espazos...)
- Axudar a adquirir vocabulario.

Este traballo realizarase coas actividades que se realizan na materia.

18.- Actividades extraescolares e complementarias.

O departamento participa nas actividades complementarias e extraescolares que se precisen no Instituto, en coordinación cos demais departamentos, e en coordinación coa Comisión de Coordinación Pedagóxica e vicedirección. Ademais, si o longo do curso se considerase a posibilidade, terá as súas actividades extraescolares e complementarias propias da súa área didáctica, como espazo de campo de traballo de contidos complementarios a labor académica.

18.1.- As actividades complementarias.

Dentro das horas lectivas da área de Relixión Católica, desenrolaránse as seguintes actividades complementarias, que se consideran esenciais para celebrar e traballar dimensións do ser humano como cristiano e cidadano.

1. Outubro: o DOMUND. A dimensión misional universal da Igrexa.
2. Novembro: a IGREXA DIOCESANA. A eclesialidade da fe cristiá.
3. Decembro: as postais de Nadal, para ós alumnos do primeiro ciclo da ESO, e traballar o sentido do Nacemento de Xesús con tódolos cursos. A Declaración dos Dereitos Humanos.
4. Xaneiro: traballar, cos alumnos do primeiro ciclo da ESO, a SANTA INFANCIA MISIONERA.

5. Febreiro: traballar, cos alumnos do segundo ciclo da ESO, a Campaña contra a Fame de MANOS UNIDAS.
6. Marzo: traballar cos alumnos de bachelato as conmemoracións do Día da Muller (7 de marzo) e de san Xosé (19 de marzo).
7. Abril: traballar o Triduo Pascual e a Pascua.
8. Mayo: traballar a figura da Nosa Señora Santa María.
9. Xuño: traballar o sentido da caridade. A Cáritas parroquial: Alumnos/as de 4º da ESO.

18.2.- As actividades extraescolares.

Neste curso 2022–2023, por motivos de seguridade sanitaria e de saúde, non se ten pensado facer actividades extraescolares e saídas didácticas,

19.- A avaliación da programación didáctica. O ensino e práctica docente.

O profesor analiza o nivel que se conqueiru, en base os seguintes aspectos:

1. Alcanzáronse os obxetivos.
2. Déronse todo-los contidos.
3. A temporalización deses contidos foi a adecuada.
4. As actividades e a metodoloxía foi a axeitada.
5. Os materiais e recursos didácticos son os axeitados.
6. A avaliación e a cualificación foi a axeitada.
7. Precísouse algunha adaptación da programación a realidade académica do alumnado.
8. Contribúe realmente a adquirir as competencias básicas polo alumnado.
9. A diversidade do alumnado foi atendida de forma eficaz e suficiente.
10. Está suficientemente, dende a materia e o seu horario, atendidos os ámbitos TIC, Proxecto Lector, Plan de Convivencia e Educación en Valores.
11. As actividades complementarias e extraescolares realizadas, foron as adecuadas e que resultado tiveron, como respondeu o alumnado.

A avaliación realizase a nivel departamento e recóllese no seu libro de actas, si fose o caso. Na Memoria Académica do curso recolléranse os resultados da avaliación, e as propostas para o vindeiro curso académico.

Tamén recollérase a opinión do alumnado, nunha ficha, que axudará a perfilar mellor a programación académica a realidade.

1. A claridade dos obxetivos e contidos. A súa distribución temporal.
2. A claridade das actividades, materiais e recursos didácticos
3. A claridade na avaliación e cualificación.
4. A adquisición de competencias clave, o seu nivel e procedemento de adquisición.
5. O nivel de atención a diversidade do grupo e do alumno.
6. O nivel de eficacia nos ámbitos de TIC, Plan Lector, Plan de Convivencia e Educación en Valores.
7. Valoración das actividades complementarias e extraescolares.

Ponte Caldelas, a 9 de setembro do 2022

Fdo: Benito Vázquez Fernández